Vaderschapskennis, nr. 42

Juli 2025, 4e jaargang, nr. 7.

Versie: 25-07-2025

© Bob de Raadt
Freelance Contextueel Maatschappelijk Werker – Methodisch Ouderbegeleider – lid Connect2Grow > Connect2Fathers – Auteur 'Vaderschapskennis' – boekenrecensent voor Vakblad Vroeg en Vakblad Sociaal Werk - blogger - **vadercoach - eigenaar van** www.bobderaadt.nl **– ambassadeur Kenniswerkplaats Pedagogische Basis (#kpb) – pensionado – voorheen medisch maatschappelijk werker Erasmus MC Sophia-Kinderziekenhuis Rotterdam (afd. Kinderoncologie - ICK - CTB&A en afd. Verloskunde-Gynaecologie – Neonatologie).**
www.bobderaadt.nl/vaderschap.php **(interviews & boekrecensies)**
www.bobderaadt.nl/connect2fathers.php **(Rotterdams project 'vaderschap')**
www.bobderaadt.nl/vaderschapskennis.php **(online magazine vaderschap & vaderschapsontwikkelingen)**
www.bobderaadt.nl/fathersmatters.php **Vaders doen ertoe**.
www.bobderaadt.nl/vaderfactor.php **vaderbeeld & zelfbeeld**
www.bobderaadt.nl/postpartumdepressie.php > **PPD & PPPD**

Mailadres: bobderaadt@live.nl

Inhoudsopgave

- **Agenda (pag. 2)**
- **Publicaties (pag. 2)**
- **Kenniswerkplaats Pedagogische Basis – verslag bijeenkomst op 16 juni 2025 (pag. 3)**
- **Boekenplank: boekrecensies (pag. 6)**
  1. *De ogen van Jessica - Over moederschap en de Parallelle Wereld van downsyndroom* **-** Monique Buitelaar - Utrecht: Uitgeverij de Graaff, 2024, 147 pp. - €24,99 - ISBN 978-94-93127-33-3 (pag. 6).
  2. *Mijn vriend Sunny* **–** Jake Biggin, (2025) 66 pagina's - Uitgegeven door: KokBoekencentrum Uitgevers – Utrecht - ISBN 978 90 435 4251 7.[1] (pag. 8)
  3. Meer diversiteit in gezinnen: verrijking of verarming? Jan Dirk van der Ploeg (2024) - Amsterdam: Uitg. SWP (205 pp., €29,90) – ISBN 978 90 8560 364 1 (pag. 11).
  4. Vingerafdruk van verdriet – Woorden van troost en bemoediging - Manu Keirse (2024); Tielt: Uitg. Lannoo – 104 pag., ISBN 978 94 014 3452 2; €14,99. (pag. 13) Boekrecensie in Vakblad Vroeg, door Bob de Raadt. Gepubliceerd op https://www.vakbladvroeg.nl/vingerafdruk-manu-keirse/?utm_medium=email&utm_campaign=Nieuwsbrief%20Vakblad (15-07-2025).
  5. Baby bullshit en hoe het echt zit – Fabels en feiten over de zwangerschap, bevalling en babytijd **- Jojanneke Bastiaansen** (2023) **-** Amsterdam: Meulenhof Boekerij bv. (287 pp; €21,99). (pag. 14)
  6. *Mannen die zwijgen – Over bedreigde vruchtbaarheid en het verlangen naar vaderschap* - Tomas Vanheste (2025) – Amsterdam: Uitg. De Bezige Bij – (208 pp., €22,99) – ISBN 9789403150512. (pag. 16)
  7. *Plotseling papa – als het vaderschap te vroeg komt* - Bert Bentsink (2025) Alfabet Uitgevers – ISBN 978 90 213 4255 9 – 239 pp., €22,99. (pag. 18).
- **Berichten (pag. 20)**
- **SIRG-FARC, bericht uit nieuwsbrief juli 2025 > overzicht nieuwe publicaties (Engelstalig) – (pag. 22).**
- **Vaderschapstheorie (pag. 24):**
  - VaderFactor: voorbeelden/casuïstiek (pag. 24)
  - Patrascentie of patrescense (pag. 26)
  - Vaderschap als pedagogisch basis (pag. 26).

Agenda:

- 30 september 2025: bijeenkomst Kenniswerkplaats Pedagogische Basis (KPB); in het gebouw NJI – Utrecht.

[1] Eerdere recensie staat in *Vaderschapskennis* – febr. 2025 www.bobderaadt.nl/documents/vaderschapskennis/Fathers4Fathers_bericht_37.pdf - pag. 7-8

Publicaties:

- **www.vakbladvroeg.nl/recensie-mijn-vriend-sunny-een-richtingwijzer-naar-liefde-wijsheid-thuis-vriendschap-en-lef/** - boekrecensie *Mijn vriend Sunny – Jake Biggin,* door Bob de Raadt.
- **https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2025.108441G > www.sciencedirect.com/science/article/pii/S019074092500324X?via%3Dihub - Adapting to fatherhood: A qualitative study into resilience resources - Children and Youth Services Review - Volume 177, October 2025, 108441 - Georgios C. Soultanopoulos, Jens Henrichs, Wessel Ganzevoort, David Borman, Lena C. Slot, Loes van Rijn – Van Gelderen, Corine J.M. Verhoeven.**[2]
- Bob de Raadt (2025) Boekrecensie: *Vingerafdruk van verdriet – woorden van troost en bemoediging,* door Manu Keirse (Uitg. Lannoo) Vindplaats: **www.vakbladvroeg.nl/vingerafdruk-manu-keirse/?utm_medium=email&utm_campaign=Nieuwsbrief%20Vakblad%20Vroeg (15-07-2025) > In *Vingerafdruk van verdriet* biedt Manu Keirse troost en houvast bij verlies en rouw. Hij vergelijkt elk verdriet met een unieke vingerafdruk: herkenbaar, maar nooit hetzelfde. Keirse geeft praktische adviezen, benoemt thema's als eenzaamheid, verwarring en omgaan met feestdagen, en moedigt aan verdriet mee te dragen in plaats van te vergeten. Het boek bevat ook gedichten en illustraties die stil laten staan bij verlies. Compact maar krachtig, bedoeld als steun voor iedereen die rouwt of iemand wil bijstaan in verdriet.**
- **Bob de Raadt, boekrecensie van > Bastiaansen, J. (2023)**

Baby bullshit en hoe het echt zit – Fabels en feiten over de zwangerschap, bevalling en babytijd. Amsterdam: Meulenhof Boekerij bv. (287 pp; €20,99). Vindplaats: www.vakbladvroeg.nl/recensie-fabels-en-feiten/?utm_medium=email&utm_campaign=Nieuwsbrief%20Vakblad%20Vroeg (15-07-2025) > Een bijzonder boek: grappig, nieuwsgierigmakend, verbazingwekkend en met wetenschappelijke verantwoording. Een unieke combinatie waarmee volkse uitspraken en aannames met feitelijke informatie bij elkaar worden gebracht. Jojanneke Bastiaansen, wetenschapper, columnist en moeder van zoon IJsbrand, kreeg na de geboorte van haar zoon allerlei opmerkingen te horen, die gebracht werden als 'wetenschappelijk bewezen' en als 'waarheid in de geboortezorg'.

- Kraamzorg: **www.bobderaadt.nl/documents/zorgcongres/Kraamzorg_en_vaderschap_een_interview.pdf > interview met een kraamverzorgende over de huidige werkwijze en werkdruk in de kraamzorg. ZORGpunt! Punt van zorg!**

Kenniswerkplaats Pedagogische Basis:

Verslag: Landelijke Ambassadeursdag: 16 juni 2025, Stadskantoor Utrecht.

Vaderschap & Alleenstaand Moederschap a.d.h.v. de Ontwerpende Aanpak

[2] https://pdf.sciencedirectassets.com/271857/1-s2.0-S0190740925X00086/1-s2.0-S019074092500324X/main.pdf?X-Amz-Security-

Het Stadskantoor in Utrecht was deze keer de gastlocatie voor de derde ambassadeursdag van de Kenniswerkplaats Pedagogische Basis. Yvonne van Heerwaarden heet de meer dan 30 ambassadeurs van harte welkom.

Twee inleidingen uit het hart gegrepen
Bob de Raadt, ambassadeur KPB en vanuit diverse rollen al jarenlang actief op het thema Vaderschap leidde het thema in. In een combinatie van persoonlijke ervaringen en professionele visie op wat er nodig is voor vaders, maakte hij de ambassadeurs warm om met dit thema aan het slag te gaan[3]. Ambassadeur Karin Zwennicker bracht het perspectief van alleenstaand ouderschap krachtig naar voren, in combinatie met het moederschap van haar zorgintensieve dochter. Deze persoonlijke verhalen gaven een inkijkje in de mogelijke behoeften die leven bij de genoemde doelgroepen.

Kennis maken met de ontwerpende aanpak
Vanuit de KPB willen we geen aanbod creëren, maar door het delen van kennis en ervaring ontwikkelingen lokaal stimuleren. Het versterken van gelijkwaardig samenwerken en de onderlinge pedagogische relaties zijn daarbij leidende principes. Tijdens de ambassadeurs-dag heeft Eva Schweizer, van Studio van Betekenis ons kennis laten maken met de ontwerpende aanpak. Door met verschillende partijen niet vanuit trechter denken te vertrekken, maar juist vanuit differentiatie biedt deze aanpak ruimte voor maatwerk: de route is hetzelfde maar de uitkomsten kunnen lokaal anders zijn.

Aan de slag
In vier werkgroepen zijn we daarom gaan proeven aan wat de ontwerpende aanpak kan betekenen voor lokale kennisontwikkeling. Het doel was om te inspireren op inhoud én vorm. Vanuit twee thema's- vaderschap en alleenstaand moederschap- gingen we in een snelkookpan een ontwerpproces in.
Een eerste stap was het verkennen van de doelgroep. Wat drijft een alleenstaande moeder, wat zijn haar zorgen, haar dromen eigenlijk? Er ontstonden mooie, soms filosofische gesprekken vanuit de vele perspectieven die de Kenniswerkplaats rijk is.
In de tweede stap definieerden we een verlangen of uitdaging, om die vervolgens met een nieuwsgierige houding te bevragen. Want de eerste reflex is dat we denken te weten waar het over gaat, maar als je met nieuwsgierigheid doorvraagt *[waarom]* kom je voorbij de aannames en tot een mogelijke kern.

Bijvoorbeeld: Het is lastig om uit eigenheid & gelijkwaardigheid de vaderrol te vervullen. Waarom? Omdat in de samenleving de moederrol meer vanzelfsprekend is dan die van vaders.
Waarom? Omdat dit een historisch en systemisch probleem is.
Waarom? Er ligt focus op macht en economisch belang.
Waarom? Door individualisering.
Eenmaal bij de kern aangekomen kun je jezelf een ontwerpvraag stellen. Bijvoorbeeld: *Hoe kunnen we de moeders ondersteunen om hun netwerk te versterken en om mensen te kunnen vragen een "peetouder" rol in te kunnen nemen?* Maar ook: *"Hoe kunnen we*

[3] Uitwerking van mijn speech staat in *Vaderschapskennis* juni 2025, nr. 41, pag. 2-3 en 15-21, met name de pitch op pag. 16. Vindplaats:
www.bobderaadt.nl/documents/vaderschapskennis/Fathers4Fathers_bericht_41.pdf

vaders met elkaar laten bepalen waar zij behoefte aan hebben?" **Om daaropvolgend tot ideevorming te komen.**

Her en der leidde dat ook soms tot ongemak. Deels vanwege de beperkte tijd en de behoefte om zorgvuldig te werk te gaan. Terecht werd daarom de vraag gesteld of dit voldoende is om innovatief tot nieuwe ideevorming te komen. Tegelijkertijd werd opgemerkt dat het voor anderen als verfrissend werkte om bepaalde stappen over te slaan en direct tot actie over te gaan.
Kortom, er is geproefd aan de ontwerpende aanpak, waarin onder druk keuzes zijn gemaakt.

Vier aankondigingsposters
**Het resultaat: vier aankondigingsposters voor oplossingsrichtingen van de ontwerpvragen. Weifelend gepresenteerd door de ene groep, vurig door een andere. Het bleek niet voor elke groep even makkelijk om in gezamenlijkheid tot overeenstemming te komen, niet alle stemmen hebben zich gehoord gevoeld, er was soms twijfel over de gekozen koers en de vertrek-vraag. Soms werd het gesprek even op scherp gezet. Dit zijn allemaal herkenbare en logische gevolgen in samen ontwerpen en co-creëren. Verschillende perspectieven brengen verschillende belangen en verlangens. En soms zijn dat signalen die aangeven dat er misschien een stap terug in het proces gedaan moet worden. De vraag die dan aan de orde is, luidt: zijn we nog wel het goede aan het doen, wat is de werkelijke vraag?
Hierin zijn we allemaal lerende en als kenniswerkplaats is daar ook juist ruimte voor. Als we elkaar daarbij scherp houden op de principes van de KPB, zoals gelijkwaardige samenwerking met erkenning voor ieders rol en deskundigheid, gaat er nog veel meer moois ontstaan.**

De volgende ideeën zijn opgetekend:

1. **Vaderschap op de kaart**

Ideevorming om het vaderschap gelijkwaardig binnen contexten waar ouders en opvoeding centraal staat gelijkwaardig te laten zijn.

2. **Ontmoeting voor alle opvoeders**

Ideevorming rondom laagdrempelige ontmoeting met als doel het netwerk te versterken

3. **Wie zorgt voor mijn kind als ik er niet (meer) ben?**

Ideevorming rondom ontzorgen van alleenstaande moeders met een zorgintensief kind door verschillende stakeholders te betrekken en een cross-over te maken tussen studenten en moeders waar beide groepen een belang in hebben.

4. **Wat wil jij later worden? Vader?!**

Een ideevorming rondom het ontwikkelen van breed burgerschap waar de rol van vader zijn wordt opgenomen in het curriculum van het onderwijs zodat op jonge leeftijd vaderschap onder de aandacht wordt gebracht met een normaliserend effect tot gevolg. Er is ook al ideevorming rondom een campagne voor dit thema/project.

Doe-energie

We ervaarden dat de rudimentaire ideeën bij sommige werkgroepen veel "doe" energie opleverde om deze verder te ontwikkelen tot experimenten. Wil je met jouw groepje verder werken, voelen jullie energie op het ontwikkelde idee om tot een eerste test over te gaan, of eerst nog wat verder te finetunen? Wij moedigen jullie van harte aan om hier actief elkaar in op te zoeken en de volgende bijeenkomst de opbrengsten terug te koppelen. Waar gewenst kun je contact opnemen met Kathinka om te overleggen waar er wellicht ondersteuning of meedenken nodig is.

Ontwikkelingen KPB
Kathinka Bruinsma lichtte de ontwikkelingen van de KPB toe als stichting, de bekendheid van de Kenniswerkplaats binnen het brede werkveld en de werving van opdrachten. Vervolgens vertelde Azra Ugullu, verbonden als stagiaire aan de KPB over de ideeën die leven rond de invulling van de rol van ambassadeurs. Via onderstaande vragen kun je meedenken en input geven op het voorstel.
Wat spreekt je aan in dit voorstel?
Wat heb je nodig om actief te blijven of juist actiever te worden?
Wat zou je zelf willen bijdragen, én wat zou je eruit willen halen?

***Onderzoek en beleid:* thema's voor volgende bijeenkomsten**
Paula Speetjens introduceerde twee thema's voor volgende keren, met daarbij het verzoek mee te denken en mee te doen. Volgende bijeenkomst: 30 september, thema Onderzoek.

Boekenplank:

1.

De ogen van Jessica - Over moederschap en de Parallelle Wereld van downsyndroom.

Monique Buitelaar - Utrecht: Uitgeverij de Graaff, 2024, 147 pp. - €24,99 - ISBN 978-94-93127-33-3.

Het labyrint in de Parallelle Wereld
Door Bob de Raadt (versie 26-06-2025) – *eigenaar www.bobderaadt.nl – auteur Vaderschapskennis – boekenrecensent – ambassadeur Kenniswerkplaats Pedagogische Basis (KPB) – pastoraal counselor – vader & vadercoach – contextueel hulverlener – blogger.*

Kind met Downsyndroom
Wat is het perspectief als moeder wanneer jouw eerste kind het Downsyndroom blijkt te hebben? 'De kinderarts moet dadelijk even naar haar kijken, want ik vind dat ze een vreemd gezichtje heeft', zegt de gynaecoloog i.o. vlak na de geboorte van Jessica. 'Het is toch geen mongooltje?', vroeg ik. 'Ik ben bang van wel', is zijn antwoord. "Dat was niet wat wij wilden". Maar dat is wel de realiteit waar deze ouders mee te maken krijgen en een werkelijkheid waarin zij hun weg moeten zien te vinden. Een zoektocht waarbij de moeder van Jessica een duidelijke hoofdrol vervult om de zorg voor haar dochter te organiseren. Samen met haar man (duidelijk op de achtergrond coöperatief aanwezig), hun jongste zoon, die een persoonlijke band met zijn zus opbouwt (samen filmpjes opnemen) en een maatschappelijk werkster die steunend en adviserend regelmatig de ouders bezoekt. De auteur vertelt over haar familiegeschiedenis (het opgroeien op Curaçao, met z'n eigen cultuur), de emigratie naar Nederland (integreren in een andere cultuur en opeens te maken krijgen met eigen familie en

veel nieuwe ooms en tantes), naast het toenemende alcoholgebruik van haar ouders. Dat laatste mond uit in een verstikkende, onmogelijke rol als maatschappelijk werker voor haar ouders en de andere kinderen in het gezin (parentificatie).

Jessica en de Parallelle Wereld
Ze leert haar man kennen, zij kopen een huis, ze wordt zwanger en krijgt haar eerste kind, Jessica, een kind met het Syndroom van Down. Een persoonlijkheid, die weinig ruimte inneemt en blij is met 'wiebelspeeltjes'. Jessica is tevreden, leert te lachten en geniet van knuffelen. Zij wordt omgeschreven als: prachtig, lief ontwapenend, innemend, vrolijk en vitaal; op haar eigen manier. De ouders krijgen te maken met een Parallelle Wereld: een wereld naast de gebruikelijke wereld. Met de Parallelle Wereld bedoelt de auteur: de specifieke wereld waar een ernstig gehandicapt, chronisch ziek kind mee te maken krijgt: hulpmiddelen, speciale school, dagopvang, taxivervoer, logeerhuis, eigen woonplek, ziekenhuiswereld en palliatieve zorg. Als moeder regelt zij de dagelijkse zaken. Een hele klus met veel uitdagingen, die zij met genegenheid vervult. Een Parallel Wereld met uiteindelijk vier diagnoses: Syndroom va Down, autisme, epilepsie en later de 4^{e} diagnose kanker: een melanoom met uitzaaiingen (een bloedende moedervlek). De ouders komen in aanraking met twee deskundige en op de patiënt gerichte artsen. Hun expertise en aandacht doet Jessica en haar ouders goed.

Palliatief-terminaal traject
De ouders hebben de grootste moeite in het stervensproces van Jessica als zij niet in aanmerking komt voor palliatieve sedatie. De schouwarts constateert na het overlijden van Jessica een enorme grote hoeveelheid toegediende morfine. Dit had te maken met het beleid van de behandelend huisarts. De ouders kregen hier geen invloed op. Uit onvrede over het feit dat Jessica buiten de doelgroep valt van kinderen, die ondraaglijk lijden (Jessica stierf op de leeftijd van 34 jaar) stuurt zij een protestbrief aan de minister van VWS (toenmalige minister Ernst Kuiper, zelf medicus). De moeder vraagt aandacht voor een vergeten patiëntengroep: mensen met een ernstige verstandelijke beperking, die nooit heeft leren praten, met autisme, epilepsie en een melanoom met uitzaaiingen. Die niet over hun eigen behandelbeleid kunnen meepraten en beslissen, terwijl de ouders als hun curatoren en wettelijke vertegenwoordigers geen stem krijgen.

Terugblik
Buitelaar blikt terug op hetgeen zij van haar dochter geleerd heeft. Van haar charme en haar karakteristieke ogen. "Niets alles is maakbaar. Je kunt meer dragen dan je denkt. Je kunt verwachten dat andere mensen begrijpen waar je mee worstelt. Dat je kunt houden van het onvolmaakte.. Dat het belangrijk is om complimentjes te geven" en andere levenswijsheden. Zij schrijft uiteindelijk een artikel over de complexe wereld van zorgverlening aan een zorgintensief, chronisch ziek kind: 'Het labyrint van de Parallelle Wereld'. Dit document zet zij op social media en krijgt veel steunbetuigingen.

Jessica's persoonlijkheid
Met het boek 'De ogen van Jessica' heeft Monique Buitelaar een bijzonder verhaal geschreven. Jessica is een bijzonder kind en een bijzondere vrouw: charmant, innemend en karakteristiek. Een kind, dat te maken krijgt met uiteenlopende diagnoses. Een verhaal over buitengewoon moederschap (en ondersteunend, complementair vaderschap). Regievoerend in een steeds omvangrijk wordend zorgcircuit, met z'n eigen ingewikkeldheden en uitdagingen. Van school, dagopvang tot begeleid wonen. Een aangrijpend verhaal met veel invloeden vanuit de familie- en gezinscontext. Een verhaal over lerend moederschap, dat uitmondt in een beschrijving van het labyrint in het zorglandschap (de Parallelle Wereld, naast de Gewone Wereld), een kritische noodkreet aan de Minister van VWS (die onbeantwoord blijft) vanwege het gebrek aan palliatieve sedatie en/of euthanasiebeleid voor deze patiëntengroep en de oprichting van een deskundigheidsfonds.

Tot slot
Het boek is goed leesbaar, gemakkelijk toegankelijk, ontroerend, biedt openhartig inzicht in gesignaleerde problematiek en is een eyeopener voor hulp- en zorgverleners. Een bewogen verhaal van betrokken ouders, met name vanuit het perspectief van de moeder. Ook een kritisch verhaal, waar veel ouders met een zorgintensief, chronisch ziek kind zich in zullen herkennen. Ook dat is de waarde van dit boek. Ik heb het boek in één adem uitgelezen. Een aanrader.

De ogen van Jessica - Over moederschap en de Parallelle Wereld van downsyndroom.
Monique Buitelaar - Utrecht: Uitgeverij de Graaff, 2024, 147 pp. - €24,99 - ISBN 978-94-93127-33-3.

2.

Recensie: Mijn vriend Sunny; Een richtingwijzer naar liefde, wijsheid, thuis, vriendschap en lef

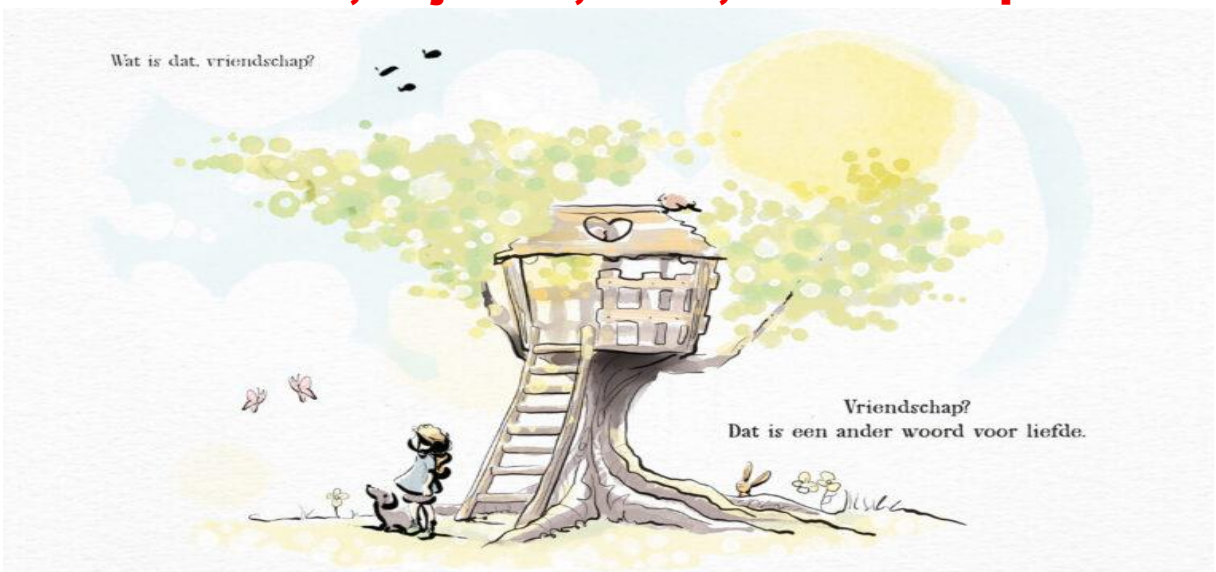

01-07-2025 [4]

Recensie: Mijn vriend Sunny; Een richtingwijzer naar liefde, wijsheid, thuis, vriendschap en lef

De wijze hond Sunny is voor de onzekere Alice een baken in een woelige zee. Sunny is een kleine hond met een groot hart en vol wijsheid. Alice en Sunny sluiten vriendschap en trekken samen op. Met Sunny's hulp en woorden leert Alice haar angsten en twijfels te overwinnen en zij leert langzamerhand om te gaan geloven in haar eigen capaciteiten en talenten.
Sunny is een rots in de branding met ruige golven. Golven van angst, onzekerheid, twijfel, onmacht, tobberijen, aarzelingen. Zo herkenbaar als je zoekt naar menselijk geluk en zingeving. In een wereld van grootmachten, grote monden, verkettering, uitbuiting, armoede en ongerechtigheid. Daarin klinkt het ongemak van Alice "Soms kom je een vriend tegen die je leven verandert." In Mijn *vriend Sunny* neemt kunstenaar en illustrator Jake Biggin je mee op een ontroerende reis met een meisje en haar trouwe teckel, Sunny. Maar Sunny is meer dan een huisdier – hij is een gids, een mentor en een bron van troost. Met zijn wijze gedachten en grote vragen helpt hij ons de wereld met nieuwe ogen te zien. Een inspirerend boek vol liefdevolle inzichten. Wie wil er nu niet een beetje meer op Sunny lijken? Sunny toont zich wijs en liefdevol in het persoonlijke contact. Hij is een trouwe metgezel, een leermeester en een echte kameraad. Hij geeft kleur aan Alice' bestaan door te luisteren en te helpen. Een richtingwijzer naar liefde, wijsheid, thuis, vriendschap en lef: *"Wees jezelf. Dat is genoeg".*

Mooi getekende vriendschap

Jake Biggin heeft een prachtig verhaal geschreven en geïllustreerd over een bijzondere vriendschap tussen een eenzaam en onzeker meisje, Alice en haar hond. Hoe Alice zich ontwikkelt met de hulp van Sunny is een ontroerend proces; bemoedigend verwoord en in prachtig in beeld gebracht.

---

[4] Vindplaats: www.vakbladvroeg.nl/recensie-mijn-vriend-sunny-een-richtingwijzer-naar-liefde-wijsheid-thuis-vriendschap-en-lef/?utm_medium > In *Mijn vriend Sunny* van Jake Biggin ontdekt een meisje via haar teckel Sunny wat ware vriendschap, liefde en zelfvertrouwen betekent. De warme, expressieve illustraties en korte, krachtige teksten roepen direct herkenning op, vooral bij hondeneigenaren. Het boek doet denken aan *De jongen, de mol, de vos en het paard*, maar Sunny is misschien nog herkenbaarder en troostrijker. Een kwetsbaar, inspirerend prentenboek dat volwassenen en kinderen uitnodigt om even stil te staan bij kleine levenslessen en vriendschap.

Biggin schildert deze ontwikkeling met zachte kleuren en rake zinnen. Knap in woorden weergegeven. Lees bijvoorbeeld de volgende uitspraken:

- ***Begin maar gewoon met zeggen hoe je je echt voelt.***
- ***Niemand redt het in zijn eentje. Iedereen heeft af en toe een helpende hand nodig.***
- ***Niet tobben over dingen die nog niet gebeurd zijn.***
- ***Als je van een bloem houdt, geef je hem elke dag water.***
- ***Vriendschap is: dat je nooit alleen bent.***

Andere bemoedigende uitspraken mag u zelf ontdekken in dit boek. Het is ook een heerlijk boek om over te reflecteren en te mediteren, over de meelevende en wijze woorden van Sunny.

Voorbeeld voor de mensenwereld

Het boek doet denken aan het boek 'De jongen, de mol, de vos en het paard', een prachtig boek van Charley Mackesy. Het boek 'Mijn vriend Sunny' weet met zachte woorden diepe emoties te raken. Elke bladzijde bevat zinnen die je zou willen onderstrepen, koesteren en delen. Het is een verhaal dat zowel kinderen als volwassenen meeneemt op een reis vol warmte, wijsheid en troost, en je eraan herinnert hoe waardevol het is om elkaar écht te zien en er voor elkaar te zijn.

'Mijn vriend Sunny'

Een hartverwarmende aanrader; een dierbaar boek. Prachtige layout. Zeer toegankelijk en leesbaar. Een boek om vaker ter hand te nemen. Een mooi geschenk aan iemand anders. Een boek om zelf te overdenken, zeker in deze individualistische maatschappij. Van harte aanbevolen.

***Mijn vriend Sunny* – Biggin, Jake (2025)**
66 pagina's
Uitgegeven door: KokBoekencentrum Uitgevers – Utrecht
ISBN 978 90 435 4251 7

Door: Bob de Raadt, Contextueel hulpverlener, boekenrecensent, vadercoach, auteur Vaderschapskennis, eigenaar www.bobderaadt.nl, ambassadeur Kenniswerkplaats Pedagogische Basis (KPB),

pensionado/voormalig medisch maatschappelijk werker in het Erasmus MC Sophia Kinderziekenhuis, gastdocent Erasmus MC Academie (v.m.) [5]

3.

Jan Dirk van der Ploeg (2024)
Meer diversiteit in gezinnen: verrijking of verarming?
Amsterdam: Uitg. SWP (205 pp., €29,90) – ISBN 978 90 8560 364 1.

Diversiteit in gezinnen (versie 03-07-2025)
Door Bob de Raadt, auteur Vaderschapskennis, contextueel hulpverlener, www.bobderaadt.nl

Onderzoek
Jan Dirk van der Ploeg heeft met zijn nieuwe boek belangrijk onderzoekswerk verricht naar dit omvangrijke thema, dat in onze maatschappij steeds belangrijker wordt. Het traditionele gezin krijgt steeds meer varianten naast zich zoals alleenstaand ouderschap (zowel als moeder en als vader), nieuw samengestelde gezinnen, pleeg- en adoptiegezinnen, gezinnen met twee moeders of twee vaders, éénpersoonshuishoudens, een (echt)paar dat bewust geen kinderen wil, multigenerationele gezinnen, boemeranggezinnen en open gezinnen. Van der Ploeg brengt deze varianten in kaart en doet dat op een veelzijdige en deskundige wijze.

Het gezin
De auteur gaat eerst in op de vraag 'Wat is een gezin eigenlijk?' en bespreekt verschillende definities, gezinscategorieën, het gezinsfunctioneren en het fenomeen van 'probleemgedrag'. Hij bespreekt de rol van de man en vrouw in het gezin, de invloed van technologische ontwikkelingen op het gezin (internet, sociale media, kunstmatige intelligentie in relatie tot adequate opvoeding) en de invloed tussen rijk en arm op het gezin. Hij schetst de veranderingen in de rol van de vader. Tegenwoordig neemt een toenemend aantal vaders ook een rol in de zorg voor kinderen op zich. Het aantal fulltime werkende vaders neemt af. Meer vaders zijn tegenwoordig huisman. Hoofdrollen voor vaders zijn: morele gids, steunverlener en rolmodel voor jongens. Kenmerken van betrokkenheid van de vader zijn: onderlinge communicatie, nabijheid, gezamenlijke activiteiten, verantwoordelijkheid, disciplinering en stimulering. Die betrokkenheid verschilt per ontwikkelingsfase van het kind. Bijzonder is dat Van der Ploeg zelfs aandacht besteedt aan het fenomeen 'postpartum depressie bij partners/vaders' (p.48).

Gezinsfenomenen
Van der Ploeg behandelt een scala van onderwerpen: werkende moeders in perspectief (en wat is het perspectief van werkende vaders? – vraag van de recensent) , grootouders en hun ervaringen, de impact van echtscheiding (op ouders en kinderen) en psychosociale problemen, als je er alleen voor staat, stiefmoeders en hun rol, wat is de plek van de stiefvader als nieuwe vader?, welke impact

[5] p en buiten LinkedIn – 09-07-2025
Bob de Raadt schreef voor **VakbladVroeg** een recensie over het ontroerende en inspirerende boek 'Mijn vriend Sunny' van **Jake Biggin**, in het Nederlands uitgegeven door **KokBoekencentrum Uitgevers**. > https://www.vakbladvroeg.nl/recensie-mijn-vriend-sunny-een-richtingwijzer-naar-liefde-wijsheid-thuis-vriendschap-en-lef/

heeft de afwezige vader of moeder? opgroeien bij twee moeders of twee vaders, het pleeggezin en het multiproblemgezin. Stuk voor stuk categorieën met hun eigen dynamieken en kenmerken. Voor de ouders zelf en voor de gezinsleden. De auteur gaat uitvoerig in op de specifieke rollen, bijkomende problematieken en psychosociale impact. In zijn nawoord schrijft de onderzoeker “dat de traditionele gezinnen met kinderen en hun biologische ouders de belangrijkste bouwstenen van de samenleving vormen”.

‘*Meer diversiteit in gezinnen: verrijking of verarming’* is een boek, met een rijke beschrijving van diverse samenlevingsvormen, hun verschijningsvormen en hun impact op ouders en kinderen. Soms betekent dat een verarming (grotere psychosociale problematiek), soms een verrijking (meer harmonie en levensgeluk). De schrijver biedt een scala van onderzoeksgegevens en verstrekt een deskundige analyses. Het boek is goed leesbaar, gedegen en aan het eind van elk hoofdstuk is een uitvoerige literatuurlijst opgenomen.
Aanbeveling aan de auteur: vermeld in het trefwoordenregister termen als vader(schap), stiefvaders, patrifocale gezinnen, postpartum depressie, ouderschap. Dat komt de volledigheid ten goede. Het boek biedt een aantal nuttige bijlagen, o.a. over tien dimensies waarop gezinnen met meervoudige en complexe problemen zijn te typeren. Van harte aanbevolen voor de beroepspraktijk van sociaal werkers.
Van harte aanbevolen voor de beroepspraktijk van sociaal werkers.

Jan Dirk van der Ploeg (2024)
Meer diversiteit in gezinnen: verrijking of verarming?
Amsterdam: Uitg. SWP (205 pp., €29,90) – ISBN 978 90 8560 364 1.

Samenvatting:
De samenleving verandert in steeds sneller tempo. Wat heeft dat voor gevolgen voor het gezin? Dit boek geeft een overzicht van de ontwikkelingen die zich op verschillende terreinen voor doen onder andere op demografisch, maatschappelijk en technologisch gebied. Deze ontwikkelingen hebben invloed op het gezin. Het leidt tot meer diversiteit in gezinsvormen zoals het eenouder- en meervoudige gezin. Jan van der Ploeg gaat ook in op gezinnen met twee vaders of moeders en gezinnen van bewust alleenstaande moeders. De ontwikkelingen leiden ook tot veranderingen in de positie van (groot)ouders en kinderen. Bevorderen deze ontwikkelingen het welzijn van ouders? Worden kinderen er gelukkiger van? Jan van der Ploeg geeft inzicht, overzicht en antwoorden.

4.

Recensie: 'Vingerafdruk van verdriet' - Manu Keirse (Tielt: Uitg. Lannoo)[6] Bron: www.vakbladvroeg.nl/vingerafdruk-manu-keirse/?utm_medium=email&utm_campaign=Nieuwsbrief%20Vakblad

Woorden van troost en bemoediging
Manu Keirse is een deskundige op het terrein van 'verdriet, verlies, rouw en laatste levensfase'. Als klinisch psycholoog en doctor in de geneeskunde heeft hij veel ervaring op dit terrein en vakgebied opgedaan. De meeste van zijn boeken zijn bestsellers geworden. 'Vingerafdruk van verdriet' is een relatief klein boekje (qua formaat) en bevat een grote schat aan wijsheid op dit ingrijpende levensterrein. Het verlies van iets of iemand laat diepe sporen na.

Keirse biedt woorden van troost en bemoediging, naast zijn omvangrijke kennis van de impact van verlies en rouw. Hij biedt handvatten bij alle ups en downs tijdens een intens rouwproces en ziet verlies als een emotionele aardbeving. Elk verlies is anders en niet vergelijkbaar. Elk verdriet is als een vingerafdruk: herkenbaar, uniek en toch zijn twee vingerafdrukken nooit gelijk. "Een zoon of dochter verliezen is anders dan als man je partner verliezen en achterblijven met twee jonge kinderen".

Hulp bij verdriet
Dit boekje van Keirse is bedoeld als hulp bij verdriet. Het beoogt te verzachten en beter (in)zicht te geven, en wil zien (als met een zonnebril) mogelijk te maken. Het wijst wegen in overleven en gaat dus veel meer over 'leven' dan over 'sterven'. Het vertelt van overleven in een wereld die gewoon doordraait, die verdriet miskent. Hoe je als overlever moeite kunt hebben met de omringende wereld, je weg kunt zakken in eenzaamheid, vermoeidheid, in een doolhof van verdriet en pijnlijke herinneringen, of tegen een lege plek aan kunt lopen.

Houvast
De schrijver herkent en erkent de moeiten van iemand in een rouwproces en brengt houvast dichtbij. Hij geeft aandacht aan begrijpelijke, persoonlijke reacties (onrust, verwarring) en geeft haalbare adviezen. De auteur besteedt aandacht aan zelfverzorging, verloren glans, alleen-zijn, innerlijke verdeeldheid, 'waarom' vragen, moeite met het leven, de dynamiek dat mannen anders rouwen dan vrouwen, de partnerrelatie, ouderlijke rollen, de relatie die kan lijden onder het verlies, seksualiteit, omgaan met feestdagen. Deze levensthema's onder ogen zien en ondergaan helpt om een nieuw leven te vinden, zodat het gras weer groen wordt.

[66] Manu Keirse (2024) Vingerafdruk van verdriet – Woorden van troost en bemoediging; Tielt: Uitg. Lannoo – 104 pag., ISBN 978 94 014 3452 2; €14,99.

Kierse leert ons om “niet te vergeten, maar om verdriet mee te dragen in het leven”. Het is een proces van herstel: “Als je opnieuw leert houden van het leven, kun je de herinnering aan de overledene met je meedragen. Dan kun je je heden en toekomst verrijken zonder het belangrijke verleden te vergeten”.

Verrijkende teksten en tekeningen
Naast de troostende en wijze woorden van de schrijver bieden de gedichten van zeer verschillende dichters herkenning en bemoediging. Stuk voor stuk juweeltjes die het boek van Keirse aanvullen en verdiepende aandacht verdienen. Gedichten om even bij stil te staan of stilgezet te worden. De prachtige en passende illustraties zijn van Lisa den Teuling. Ze bieden een stiltemoment, want een illustratie zegt soms meer dan 1000 woorden.

Tot slot
‘Vingerafdruk van verdriet’ is in z’n çompacte omvang groots in het bieden van troost en bemoediging. Door de handreikingen die Manu Keirse de lezer biedt, door de ondersteunende gedichten en door de indringende illustraties. Aanbevolen als troostboek, als cadeau, als herkenning, als erkenning voor rouw en verdriet, als teken van meeleven. Ook ouders, die een jong kind hebben verloren, zullen troost en herkenning vinden in dit boek van Manu Kierse. Een aanrader! [7]

Door: Bob de Raadt; contextueel maatschappelijk werker –
eigenaar www.bobderaadt.nl – auteur van Vaderschapskennis.

5.

- **Bastiaansen, Jojanneke. (2023)**

[7] Recensie is eerder gepubliceerd in *Vakblad Sociaal Werk* en *Vaderschapskennis* > Raadt, B. de (2025) Bij emotionele aardbevingen – boekrecensie van ‘Vingerafdruk van verdriet - Woorden van bemoediging, door Manu Keirse; in: *Vakblad Sociaal Werk* – nr. 3, juni; pag. 32-33.39,40 Zie review in *Vaderschapskennis* 34 > bron: www.bobderaadt.nl/documents/vaderschapskennis/Fathers4Fathers_bericht_34.pdf - pag. 12-14.

Baby bullshit en hoe het echt zit – Fabels en feiten over de zwangerschap, bevalling en babytijd. Amsterdam: Meulenhof Boekerij bv. (287 pp; €21,99)

Een bijzonder boek: grappig, nieuwsgierigmakend, verbazingwekkend en met wetenschappelijke verantwoording. Een unieke combinatie waarmee volkse uitspraken en aannames met feitelijke informatie bij elkaar worden gebracht. Jojanneke Bastiaansen, wetenschapper, columnist en moeder van zoon IJsbrand, kreeg na de geboorte van haar zoon allerlei opmerkingen te horen, die gebracht werden als 'wetenschappelijk bewezen' en als 'waarheid in de geboortezorg'.
Met verbazing en soms ook met een gevoel van onrust en onzekerheid hoorde zij deze stelligheden aan en ging zij als nieuwsgierige moeder op (wetenschappelijk) onderzoek uit. De eerste vier jaar na de geboorte van haar zoon checkte ze beweringen (fabels) over zwangerschap, bevallen en de babytijd voor het tijdschrift *Ouders van Nu.*
In het boek komt een bonte stoet aan uitspraken voorbij. Bijvoorbeeld:

- Gember helpt tegen misselijkheid
- Een man kan 'meezwangeren' met zijn vrouw
- Op je rug slapen is gevaarlijk voor de foetus
- Een koosnaampje zorgt voor een hechtere band met je ongeboren baby
- Je moederkoek opeten voorkomt een postnatale depressie
- Bij luizen in het haar van je kind moet je het hele huis schoonmaken
- Suiker maakt kinderen hyper
- Elk kind kost een tand

De auteur heeft de beweringen ingedeeld naar de volgende periodes: de zwangerschap, de bevalling, de babytijd en de peutertijd.
Het boek *Babybullshit* bestaat uit 65 hoofdstukken, waarin telkens één boude bewering centraal staat. Wat klopt er eigenlijk van al die verhalen en wijze raad? En wat is dikke bullshit? Elk onderwerp heeft een zogenaamde 'bullshitladder': 3 stellingen die mogelijke antwoorden geven en die in het hoofdstuk besproken worden aan de hand van wetenschappelijk onderzoek, of wat er op dat terrein aan wetenschappelijk bewijs te leveren valt. Aan het eind van elk hoofdstuk staat het wetenschappelijk juiste antwoord en dat geeft boeiende en soms verrassende uitkomsten.

Bastiaansen heeft het vermogen om haar onderzoek en factchecking met veel humor te presenteren. Neem nou de bewering *'Teveel schermtijd is funest voor de ontwikkeling van je kind'*. Dat is een hedendaagse factor in de peuterpuberteit. "Zo'n tablet is echt een wonderpil, want het kind is in één keer stil. Maar volgens veel media zijn de langetermijngevolgen van te veel schermtijd desastreus. Klopt dat angstbeeld over schermtijd wel?". Haar conclusie na onderzoek is, dat er nog geen duidelijk antwoord op deze stelling is. Er is weinig stevig onderzoek gedaan naar de effecten van (verschillende typen) schermtijd op de motorische en cognitieve ontwikkeling van kinderen" (pag. 217- 219). Of de vraag hoe om te gaan met dwars gedrag van je kind. Een time-out kan helpen, wanneer ze vervelend blijven doen. Dan leren kinderen het verband te leggen tussen hun gedrag (de oorzaak) en het gevolg (pag. 244-247). Mits goed en consistent toegepast is dat een handige tool voor ouders om in de opvoed-gereedschapskist te hebben. Dat is duidelijke taal.
Het is verrijkend dat de auteur ons vanuit haar eigen vragen en bevindingen meeneemt tijdens de perioden van de zwangerschap, de bevalling, de babytijd en de

peutertijd.

Als professional in de geboortezorg, in gezondheidszorg en in psychosociaal werk kun je je voordeel doen met de onderzoeksresultaten van Jojanneke Bastiaansen, zeker als cliënten vastlopen in hun dagelijks leven door genoemde beweringen. Dat geldt ook als je als moeder of vader dit boek leest en als je als ouders met uitspraken en adviezen te maken krijgt, zoals die in het boek besproken worden. Nieuwsgierig geworden? *Babybullshit* kan ik jou van harte aanbevelen. [8]

Bastiaansen, J. (2023)
Baby bullshit en hoe het echt zit – Fabels en feiten over de zwangerschap, bevalling en babytijd. Amsterdam: Meulenhof Boekerij bv. (287 pp; €21,99)

Recensie[9] door: Bob de Raadt, freelance contextueel maatschappelijk werker, boekenrecensent, vadercoach, auteur bij Vaderschapskennis, www.bobderaadt.nl

6.

- **Tomas Vanheste (2025) *Mannen die zwijgen – Over bedreigde vruchtbaarheid en het verlangen naar vaderschap* – Amsterdam: Uitg. De Bezige Bij – (208 pp., €22,99) – ISBN 9789403150512**

Onvruchtbaarheid en de zwijglast van mannen.

Recensie door Bob de Raadt, contextueel hulpverlener, boekenrecensent, auteur Vaderschapskennis, eigenaar www.bobderaadt.nl, vadercoach.

---

[8] Zie ook in www.bobderaadt.nl/documents/vaderschapskennis/Fathers4Fathers_bericht_30.pdf - pag. 15.
[9] Vindplaats/gepubliceerd in: Vakblad Vroeg > https://www.vakbladvroeg.nl/recensie-fabels-en-feiten/?utm_medium=email&utm_campaign=Nieuwsbrief%20Vakblad%20Vroeg.
- Eerder gepubliceerd in: *Vakblad Sociaal Werk*: Raadt, B. de (2024) boekrecensie: Babybullshit wetenschappelijk besproken; n.a.v. het boek van Jojanneke Bastiaansen *'Babybullshit en hoe het echt zit – Fabels en feiten over de zwangerschap, bevalling en babytijd* – Uitg. Meulenhoff Boekerij; in : *Vakblad Sociaal Werk, nr. 5, okt. 2024; pag. 35-36* – ISSN 2468-7456.
- Zie ook in: www.bobderaadt.nl/documents/vaderschapskennis/Fathers4Fathers_bericht_33.pdf

Onvruchtbaarheid bij mannen: een teer onderwerp, een kwetsbare positie in een partnerrelatie, een psychologisch probleem. Veel mannen doen er het zwijgen toe. Onmachtig om dit onderwerp te bespreken. Schaamte, angst, een worsteling met het 'manbeeld' in de maatschappij, een deuk in de toekomstverwachting, vaak met een negatief zelfbeeld.

Vanheste heeft de moed bij elkaar geraapt om vanuit zijn eigen situatie nader onderzoek te doen in dit precaire domein. "De ontdekking dat hij geen kinderen kon verwekken viel Tomas Vanheste[10] zwaar. Waarom vond hij het zo ingewikkeld daarover te praten? Welke beelden leven er eigenlijk in de maatschappij rond vruchtbaarheid, mannelijkheid en vaderschap?"
Hij gaat in gesprek met wetenschappers, artsen en schrijvers. Een verkenning die hij openhartig beschrijft en scherp analyseert. Hij besteedt daarbij ook aandacht aan mogelijke oorzaken van verminderde vruchtbaarheid en richt zijn pijlen op hormoonverstorende stoffen, die een verminderde spermakwaliteit zouden kunnen veroorzaken. Hormoonverstorende stoffen (onder de verzamelnaam PFAS) vormen een turbulent, actueel discussiepunt (m.b.t. milieuvervuiling) en veroorzaken grote maatschappelijke onrust.

De auteur beschrijft een individueel proces, als een zoektocht naar zelfinzicht. Hij had aanvankelijk geen weet van zijn eigen onvruchtbaarheid. Deze diagnose knalde er in bij hem. Hij zag die bui niet hangen, hulde zich in stilte en voelde zich minder man. Een patroon, dat vaker bij mannen met een fertiliteitsprobleem naar voren komt. De diagnose is een aanslag op hun zelfbeeld.
Maar in zijn jeugd is Vanheste vaker een stille, een zwijger. Zeker als slachtoffer van pesterijen tijdens zijn schoolcarrière.

Daarnaast kijkt hij naar het grotere plaatje. Hij analyseert het fenomeen van zogenaamde ECD's, endocrine disrupting chemicals, d.w.z. hormoonverstorende stoffen. Denk hierbij aan de problematiek van het des-hormoon en de bekende des-dochters (met misvormde baarmoeders) en des-zonen (met niet-ingedaalde testikels). Mannelijke infertiliteit wordt wetenschappelijk gezien als de 'kanarie in de kolenmijn', met een enorme emotionele impact. De auteur gaat gedegen op onderzoek uit en haalt veel bronnen aan.

Andere factoren bij fertiliteitsproblematiek zijn: roken, alcohol, drugs, stress en ongezonde voeding (c.q. een ongezond eetpatroon). Deze aspecten worden vaker bij de preconceptiezorg aangekaart. Vanheste brengt ook een aantal medische behandelmethoden ter sprake (o.a. TESE, PESE).

Is dit nu een relevant probleemveld voor professionele zorgverleners? Jazeker! Een meta-analyse van 24 kwalitatieve studies naar de ervaringen van onvruchtbare mannen wijst op de volgende klachten/kenmerken: gevoelens van kwetsbaarheid, isolement, mislukking en nutteloosheid, met daarbij een verhoogd risico op depressie en angststoornissen en met consequenties voor de partnerrelatie (onbegrip, spanningen, stress, prikkelbaarheid), voor werknemers en hun werksituatie (ziekteverzuim), voor zorgprofessionals (hulpverlening, ARBO-zorg, huisartsen). Terecht vraagt Vanheste aandacht voor deze verborgen, verzwegen en ondermijnende problematiek.

[10] Interview met Tomas Vanheste in *Ned. Dagblad, Gulliver*, vrijdag 13 juni 2025, pag. 4-5: 'Ik was bang dat anderen zouden denken: wat is dit voor onechte man'. Artikel van Maurice Hoogendoorn.
Tomas Vanheste (57 Jaar) is via adoptie uit Rwanda vader geworden van een nu 17 jarige dochter. 'Ik heb altijd geloofd dat ik voor een kind dat biologisch niet van mij is volop liefde kan koesteren. En zo ervaar ik het nu ook. Ik kan me niet voorstellen dat ik van een biologisch kind meer kan houden dan van mijn dochter'. Gemeld in Vaderschapskennis, nr. 41, juni 2025 >
www.bobderaadt.nl/documents/vaderschapskennis/Fathers4Fathers_bericht_41.pdf pag. 28.

Het boek leest als een trein en doet diepgaand verslag van een ongekend probleem, waar mannen al gauw over zwijgen. Een onderzoek, met individuele componenten en van grote maatschappelijke betekenis, zowel medisch-psychologisch, sociaal-maatschappelijk als politiek. Een impact met relevantie voor de dagelijkse praktijk van psychosociaal werk. Van harte aanbevolen, zeker als je wilt weten hoe de auteur zijn eigen kinderwens ingevuld heeft.

Tomas Vanheste (2025) *Mannen die zwijgen – Over bedreigde vruchtbaarheid en het verlangen naar vaderschap* – Amsterdam: Uitg. De Bezige Bij – (208 pp., €22,99) – ISBN 9789403150512.

Samenvatting:
Toen Tomas Vanheste ontdekte dat hij geen kinderen kon verwekken, vond hij het erg ingewikkeld om daarover te praten. Waarom viel dat hem zo zwaar? Welke beelden leven er eigenlijk in de maatschappij rond vruchtbaarheid, mannelijkheid en vaderschap? In *Mannen die zwijgen* onderzoekt Vanheste het stigma rondom vruchtbaarheidsproblematiek bij mannen en verdiept hij zich in mogelijke oorzaken en behandelingen. Is een gezonder leven echt de oplossing voor slecht zaad en spelen hormoonverstorende stoffen nou wel of niet een rol bij verminderde spermakwaliteit? In gesprek met wetenschappers, artsen en schrijvers verkent Vanheste mannelijke onvruchtbaarheid op openhartige en scherpzinnige wijze.

7.

***Plotseling papa – als het vaderschap te vroeg komt* - Bert Bentsink (2025) – Amsterdam:**

Alfabet Uitgevers – ISBN 978 90 213 4255 9 – 239 pp., €22,99.[11]

Onvoorbereid en te vroeg papa worden

Je kent elkaar nog maar kort, je bent een paar maanden collega's van elkaar, het klikt, maar eigenlijk ken je elkaar nog niet goed. De een is single, de ander staat op het punt om te scheiden. Twee culturen komen bij elkaar: de een is Nederlander, de andere heeft sterke Eritrese 'roots' en is sinds haar tweede levensjaar in Nederland. Ze komen samen in een relatie, die 'even label- als zorgeloos' is. Dan volgt het bericht: zij is zwanger en vervolgens staat zijn leven volledig op z'n kop. Net afgestudeerd, 22 jaar, klein behuisd, en dan: 'Plotseling papa'. Ongepland ouderschap, ongepland vaderschap. Hij wordt overvallen door dit bericht en de komst van een dochter. Hij probeert onwennig zijn positie als vader in te nemen.

In dit boek reconstrueert de schrijver de turbulente tien jaar die volgen waarin hij met vallen en opstaan zijn vaderrol probeert vorm te geven: van betrokken papa met vaste zorgdagen, waarin hij een hartelijke band opbouwt met zijn dochter tot een verstoten vader. Hij heeft zijn dochter niet erkend; dat heeft hij eertijds laten lopen. En de moeder bepaalt alles in het leven van zijn dochter. Hij wil een betrokken vader zijn, doch dat wordt ernstig bemoeilijkt. De communicatielijnen lopen vaak dood, of verlopen grillig. De band met zijn dochter is erg wisselend: een tijdlang prettig, gezellig en persoonlijk, dan op grote afstand. Op haar school is hij niet welkom, om juridische redenen.

Naast het persoonlijke relaas van Bentsink bespreekt hij met diverse deskundigen over de emotionele, psychologische en juridische implicaties van onbedoeld vaderschap, over de vaderrol en over 'vaderverstoting'. Hij haalt onderzoeken en auteurs aan zoals Linda Nielsen (Amerikaanse onderzoeker, veelal over de vader-dochterband), Irene Zwaan, Michael E. Lamb, Louis Tavecchio, Donald Miller, Frank Koerselman en Andreas Jonker. Uit deze referenties blijkt het belang van betrokken vaders en vaderschap en de betekenis van de vaderrol en dus ook van de existentiële drama als de vader op één of andere manier ontbreekt in de opvoedrelatie, in de vader-kindrelatie. Deze informatie geeft het boek diepgang en een bredere context.

[11] www.rtl.nl/lifestyle/artikel/5513483/bert-bentsink-plotseling-papa-ongepland-zwanger-dochter-aanwezige-vader - www.linda.nl/lifestyle/cultuur-media/bert-bentsink-plotseling-papa-onverwacht-vader-erkennen/ -

Uiteindelijk krijgt Bentsink het verzoek om geen contact meer met zijn dochter op te nemen. Een pijnlijk proces, ook voor zijn ouders. Lang kunnen zij als opa en oma in contact blijven met hun kleinkind, totdat zij niet meer bij hen mag logeren. Ook dat is pijnlijk en dramatisch.

De auteur heeft een trefzekere pen en heeft een meeslepende wijze van vertellen. Hij schetst vooral de onwennigheid van (te) vroeg, onbedoeld, ongepland vaderschap. Aarzeling om zijn dochter te erkennen, smeekbedes om haar te mogen zien, spreken en verzorgen, een achterstand die Bentsink niet inhaalt.

Kortom: een herkenbaar verhaal voor vaders in een vergelijkbare situatie. Het boek is vlot geschreven en leest als een pijnlijk, persoonlijk verhaal, dat ook ingaat op algemenere aspecten als omgangsregelingen en vaderverstoting. Het boek is logisch ingedeeld en heeft een prettige layout. De reflectie die de auteur geeft is eerlijk, openhartig, naief en ook onthutsend en indringend. Zeker een aanrader om te lezen, vanuit het perspectief van hulpverleningscasuïstiek en maatschappelijke ontwikkelingen.

Bentsink, B. (2025)
Plotseling papa – als het vaderschap te vroeg komt
Amsterdam: Alfabet Uitgevers (239 pp., €22,99).

Samenvatting:
De inkt van zijn afstudeerscriptie is praktisch nog nat wanneer Bert Bentsink op zijn tweeëntwintigste onverhoopt te horen krijgt dat hij vader wordt. De vrouw die van hem in verwachting blijkt te zijn, kent hij op dat moment amper. Aanvankelijk wil hij niet, maar hij besluit er tóch voor zijn dochter te willen zijn. Maar hoe doe je dat? In dit boek reconstrueert Bentsink de turbulente tien jaar die volgen waarin hij met vallen en opstaan zijn vaderrol probeert vorm te geven: van betrokken papa met vaste zorgdagen tot verstoten vader op afstand. Daarnaast spreekt hij met diverse deskundigen over de emotionele, psychologische en juridische implicaties van het onbedoelde vaderschap. 'Plotseling papa' is het indringende verhaal van een jonge man wiens leven ineens volledig op z'n kop staat. Een persoonlijk boek dat een belangrijk perspectief biedt voor iedereen die van dichtbij of op afstand te maken heeft met ongepland ouderschap. (Bron: www.alfabetuitgevers.nl/boek/plotseling-papa/)

Berichten

- **Werkgevers trappen op de rem bij vaderschapsverlof en wijzen het soms zelfs af. 'Dat mag niet, maar het gebeurt wel' > Tien procent van de vaders maakt geen gebruik van het geboorteverlof. Dat komt vooral doordat veel werkgevers het niet stimuleren. In sommige sectoren worden mannen zelfs ontmoedigd om het verlof op te nemen.**
  Bron: www.trouw.nl/zorg/werkgevers-trappen-op-de-rem-bij-vaderschapsverlof-en-wijzen-het-soms-zelfs-af-dat-mag-niet-maar-het-gebeurt-wel~ba04533a/?utm
  Artikel van Anouk Hofkens, op 29 juni 2025 – Trouw.

- Op 17 juni j.l. werd het afsluitende congres gehouden m.b.t. C-4PO [12]. In de nieuwsbrief van het ZonMW staat een uitgebreid verslag van deze studiedag >

[12] Zie ook bericht in Vaderschapskennis, april 2025 - www.bobderaadt.nl/documents/vaderschapskennis/Fathers4Fathers_bericht_39.pdf - pag. 4-5.

www.zonmw.nl/nl/artikel/bijeenkomst-big-data-kansrijke-start?utm_medium=email >

Hoe zet je big data in voor betere hulp en een goede start voor kinderen en gezinnen? Dat onderzochten 2 consortia. Op het eind-symposium presenteerden zij hun opbrengsten en toekomstvisie aan onderzoekers, professionals en beleidsmakers.

Tientallen wetenschappers, zorgprofessionals en beleidsmedewerkers nemen deel aan het eindsymposium Big Data en Kansrijke Start. Buiten is het zomers warm, in het Bibliotheektheater in Rotterdam heerlijk koel. En hoewel een staking van de NS ervoor zorgt dat sommigen niet kunnen komen, is de sfeer en inhoud er niet minder om.

- www.zonmw.nl/nl/artikel/hoe-kunnen-er-met-big-data-grote-stappen-worden-gezet > Vroegsignalering en betere hulpverlening zijn belangrijk. 'Maar dweil niet met de kraan open', is het advies. Richt de aandacht op preventief, intersectoraal beleid. Veel factoren op verschillende beleidsdomeinen spelen immers een rol bij kansrijke start. Ook is meer beleidscoherentie nodig, want nu worden gemeenten regelmatig geconfronteerd met de negatieve consequenties van rijksbeleid. Door kansengelijkheid als maatstaf te gebruiken om beleidsopties te evalueren, kunnen we intersectoraal beleid versterken.
- www.zonmw.nl/nl/artikel/goed-gebruik-van-data-maakt-een-kansrijke-start-voor-kinderen-mogelijk > Zorgverleners in de geboortezorg en de jeugdgezondheidszorg (JGZ) kunnen tijdens hun gesprek met ouders een nieuwe communicatietool gebruiken. Het is een interactieve pagina die professionals op hun beeldscherm kunnen openen. Mits de ouders daar prijs opstellen. De tool geeft informatie over de voorspelde kans op bijvoorbeeld vroeggeboorte, overgewicht en een vertraagde spraak-/taalontwikkeling bij het kind.
- www.zonmw.nl/nl/artikel/voor-een-kansrijke-start-moet-de-blik-op-alle-fronten-worden-verbreed > Hoe kan onderzoek met grote, gelinkte databestanden eraan bijdragen dat gezinnen tijdig in beeld komen voor passende hulp, zodat kinderen een kansrijke start krijgen? En hoe kan dergelijk onderzoek gemeentelijke beleid versterken? Deze vragen stonden centraal in het multidisciplinaire project 'Betekenisvol Datagebruik voor een Kansrijke Start' waar een scala aan instellingen uit de praktijk, wetenschap en beleid aan meewerkten. 'We willen met ons onderzoek bijdragen aan preventie op individueel niveau én op populatieniveau in de eerste 1000 dagen van het leven', zegt projectleider Tanja Houweling, universitair docent sociale epidemiologie en gespecialiseerd in kansenongelijkheid aan de Afdeling Maatschappelijke Gezondheidszorg van het Erasmus MC.

- www.zonmw.nl/nl/artikel/big-data-bieden-ondersteuning-maar-vervangen-het-gesprek-met-ouders-niet > De experts zijn het eens dat big data ondersteuning kunnen bieden bij het gesprek met ouders, maar deze consulten niet kunnen vervangen. 'In een gesprek kijk je waar de verandering kan zijn. Daarbij spelen ook alle non-verbale en niet kwantificeerbare aspecten een rol', aldus Hilmar Bijma. Al die specifieke informatie is van belang bij het bieden van ondersteuning.

-

Bericht van SIRG-FCAR [13] – Nieuwsbrief juli 2025 – nieuwe publicaties:

NEW PUBLICATIONS

- Ansar, N., Stige, S. H., Pedersen Engeset, S. M., Nilsen, B., Schanche, E., & Hjeltnes, A. (2025). Reinventing fatherhood-exploring men' experiences of participating in emotion-focused skills training. *Psychotherapy Research*, 1-12. https://doi.org/10.1080/10503307.2025.2494747
- Assaraf, N., & Factor, R. (2025). Delinquency among children of incarcerated parents: The role of pre-incarceration parental attachment. *Journal of Criminal Justice*, *99*. https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2025.102456
- Bağçeli Kahraman, P., Türen, Ş., & Sağıroğlu, H. H. (2025). Fathers' Interactions with their 3–6 Year-Old Children: An Examination from the Perspective of Emotional Abuse. *Child Indicators Research*, 1-28. https://doi.org/10.1007/s12187-025-10266-2
- Benstead, M. L., King, G. L., & Westrupp, E. M. (2025). The role of contextual factors in associations between parents' emotion socialization and children's mental health. *Family Relations*. https://doi.org/10.1111/fare.70005
- Bulterys, M. A., Siu, G., Mujugira, A., & John-Stewart, G. (2025). The Untapped Power of Fathers in Families Affected by HIV. *Pediatrics*. https://doi.org/10.1542/peds.2024-070428
- Cho, H. Y., & Ryu, J. (2025). The mediating effect of child playfulness on the relationship between paternal parent involvement and children's self-esteem. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 1–11. https://doi.org/10.1080/10911359.2025.2514670
- Garfield, C. F., Simon, C., & Parker, J. J. (2025). Paternal Mental Health and Child Development Across Multiple Domains. *JAMA Pediatrics*. https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2025.0877

[13] The Special Interest Research Group on Father-Child Attachment and Relationships (SIRG-FCAR) of the Society for Emotions and Attachment Studies (SEAS).

- Gentzler, A. L., Johnston, M., Batra, A., & Lilly, C. L. (2025). Associations Between Parent and Adolescent General and Domain-Specific Self Control. *Social Development*, *34*(3). https://doi.org/10.1111/sode.12814
- Grashoff, J., Kersken, K., Hahner, S., Barros-Santos, T., Kurlbaum, M., Davidova, P., Trautmann-Villalba, P., Kalok, M., Essel, C., Ahmed, F.B., Matentzoglu, M., Leutritz, A.L., Reif, A., Bahlmann, F., & Kittel-Schneider, S. (2025). A pilot prospective cohort investigating paternal hormonal changes during peripartum, depressive symptoms and father-infant-bonding. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 1–16. https://doi.org/10.1080/02646838.2025.2523340
- Gurivireddygari, S., Hicks, S., Hayes, E., Rao, M., Densley, S., Choudhury, S., ... & Sacca, L. (2025). Barriers Experienced During Fatherhood and the Role of Adverse Childhood Experiences: A Mixed-Methods Approach. *Societies*, *15*(6), 162. https://doi.org/10.3390/soc15060162
- Latkolik, S., Morelli, P., Park, I. Y., Koop, R., & Lo, B. K. (2025). Father-Focused Childhood Obesity Prevention Interventions: A Scoping Review. *Obesity Reviews*. https://doi.org/10.1111/obr.13970
- Le Bas, G., Aarsman, S. R., Rogers, A., Macdonald, J. A., Misuraca, G., Khor, S., ... & Hutchinson, D. (2025). Paternal Perinatal Depression, Anxiety, and Stress and Child Development: A Systematic Review and Meta-Analysis. *JAMA Pediatrics*. https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2025.0880
- Levante, A., Martis, C., Gemma, M., & Lecciso, F. (2025). Paternal child-focused reflective functioning, parental sense of competence, and parental emotions recognition. *Family Relations*. https://doi.org/10.1111/fare.70002
- Li, F. W., & Jhang, F. H. (2025). Paternal coparenting and preadolescent life satisfaction: Mediating roles of parent–adolescent attachment and externalizing problems. *Social Behavior and Personality*, *53*(6), 1-11. https://doi.org/10.2224/sbp.14183
- Liu, Y., Wei, H., Wang, Y., Chen, T., & Fang, Y. (2025). Identifying Father Involvement Profiles Among Chinese Rural Children Using Latent Profile Analysis: The Relations to Depressive Symptoms and the Moderating Role of Parental Relationship. *Youth & Society*. https://doi.org/10.1177/0044118X251348947
- Peng, C., Shen, Y., Zhang, Z., Chen, H., Ye, S., Li, Y., … Ren, Q. (2025). Relationship Between Cross-Generational Coalitions and Depression Among Chinese College Students: The Chain Mediating Roles of Self-Differentiation and Interpersonal Adaptation. *Psychology Research and Behavior Management*, *18*, 1403–1422. https://doi.org/10.2147/PRBM.S525764
- Peng, G., Liang, Q., Li, S., Li, X., Mu, W., & Zhou, M. (2025). Parental Marital Quality and School Bullying Victimization: A Moderated Mediation Model of Parent–Child Attachment and Child Gender. *Children*, *12*(7), 825. https://doi.org/10.3390/children12070825
- Romero-Royert, D., Fonseca Beltrán, L., Castillo Gómez, M., Amar, J. A., & Otálvaro, A. R. (2025). Parental involvement: a qualitative study of fathers of children aged 0 to 5 in the Colombian Caribbean through perspectives of fathers, mothers, and educational agents. *Vulnerable Children and Youth Studies*, 1–19. https://doi.org/10.1080/17450128.2025.2518398
- Seal, H., Bureau, J. F., & Deneault, A. A. (2025). The Associations Between Parental Playfulness, Parenting Styles, the Coparenting Relationship and Child Playfulness. *Behavioral Sciences, 15*(7), 867. https://doi.org/10.3390/bs15070867
- Song, L., & Wang, X. (2025). Father marital satisfaction and child social adjustment: the chain mediating effects of family cohesion and the father–child relationship. *Early Child Development and Care*, *195*(5–6), 529–547. https://doi.org/10.1080/03004430.2025.2517695
- Sun, K., Zhang, X., Li, P., & Cao, C. (2025). Intergenerational Transmission of Depressive Symptoms in Chinese Families: The Role of Mothers versus Fathers and Adolescent

Perceptual Sensitivity. *Psychology Research and Behavior Management*, *18*, 1481–1493. https://doi.org/10.2147/PRBM.S519632
- Tan, T. X., & Chen, Y. H. (2025). Child-Mother and Child-Father Conflict and Closeness in Early Childhood: The Roles of Child Gender and Grandparent Involvement. *Journal of Intergenerational Relationships*, 1–17. https://doi.org/10.1080/15350770.2025.2520807
- van Nieuwenhuijzen, M., Riksten, P., Koet, S., & Lever, M. (2025). Paternal Role of Fathers in Families of Parents With Intellectual Disabilities: Views, Barriers and Facilitators in Fulfilling This Role. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, *38*(4). https://doi.org/10.1111/jar.70090
- Wang, S. J., Lu, Q. Y., Xu, H. B., Wang, X. L., Guo, A. Y., Wu, Z. H., & Shu, L. B. (2025). Association between paternal perinatal depression and internalizing and externalizing problems in children and adolescents: A meta-analysis. *Journal of Affective Disorders*. https://doi.org/10.1016/j.jad.2025.119639
- Wang, Y., Lo, B. K., Park, I. Y., Bauer, K. W., Davison, K. K., Haines, J., & Coley, R. L. (2025). Racial and Ethnic Disparities in Fathers' Food Parenting Practices and Children's Diets. *Child Development*. https://doi.org/10.1111/cdev.70001
- Wyatt, M., & Chen, Y. (2025). The Role of Financial Hardship and Relational Quality on Father Involvement Among Unmarried Couples. *The Family Journal*. https://doi.org/10.1177/10664807251346975
- Zecchinato, F., Kreppner, J. M., & Lawrence, P. J. (2025). The impact of perinatal exposure to paternal anxiety on offspring: A prospective study using the Avon Longitudinal Study of Parents and Children cohort. *Development and Psychopathology*, 1-16. https://doi.org/10.1017/S0954579425000343
- Zhu, J., Luo, J., Feng, J., & Li, Y. (2025). Parental Smartphone Addiction and Child Social Avoidance: the Moderated Parallel Mediation of Parent-Child Relationship. *Applied Research in Quality of Life*, 1-24. https://doi.org/10.1007/s11482-025-10477-3

Vaderschapstheorie: verkenningen:

1.

Vaderfactor: de rol en de invloed van de vader op zijn kind(eren). In boeken en in tijdschrift- of krantenartikelen kom ik deze bepalende vaderfactor vaak tegen, zeker als je daar oog voor hebt (lezen door de vaderbril). Soms de positieve, waarderende, stimulerende, aandachtgevende, hartverwarmende connectie tussen vader & kind, vader & dochter, vader& zoon. Soms de negatieve invloed vanuit verschillende sociale situaties en omstandigheden. In Vaderschapskennis vermeld ik voorbeelden uit persoonlijke geschiedenissen en ervaringen m.b.t. deze vaderfactor.
– **Ewout van de Groep** (44) vertelt over de band met zijn vader: 'Als ik ergens ben, scan ik mijn omgeving, ook uit een gevoel van onveiligheid. Dat zegt iets over de onveiligheid die ik in mijn jeugd heb ervaren.. Mijn vader was introvert en ontzettend wijs; niemand was integerder dan hij. Toen kreeg hij een extraverte zoon die wilde voelen, ruiken, ontdekken, spanning zoeken! Daar kon hij moeilijk mee omgaan en daardoor heb ik een vader gemist die gevoelsmatig m'n rug dekte. Overigens verwijt ik hem dat niet; ik geloof dat m'n ouders hebben gedaan wat zij konden. Mijn vader en ik deden niet veel gezamenlijk, maar samen winkelen vonden we heerlijk. Opmerkelijk, hè, wie doet dat nou met z'n vader? Maar ik had nog zo veel méér met hem willen doen, om hem te leren kennen; dat had ik nodig gehad om mezelf te leren kennen. Eind 2020 overleed hij. Twee jaar eerder besloot ik ….. om richting hem uit te spreken wat ik had gemist – hij had toen Parkinson en last van dementie. Ik trof hem op een bijzonder moment, vertelde alles en heb gehúild op zijn schoot. Nooit eerder gedaan. Ik ging helemaal doormidden, voelde me weer een kleine jongen –

fantastisch. Het mooie was dat hij het drágen kon. Hij zei: “Ik kon dat inderdaad niet voor je betekenen.” Magic, helend. Op het laatst pakte hij m’n gezicht – en dat had hij nog nooit gedaan – en zei: “Ik ben zo trots op jou, jongen, ik houd van je” Pfff hé. Dat is … Weet je wat er dan gebeurt met je? Alsof je opnieuw geboren wordt. Als een ouder geen schuld erkent, pakt een kind die schuld, onbewust.[14]

- **Bert Bentsink** vertelt in zijn boek *‘Plotseling papa – Als het vaderschap te vroeg komt’*[15] in een hoofdstuk (23 Schuld en schaamte) over fenomenen als: de onzichtbare vader, ‘deadbeat dad’ (de waardeloze vader), vaderafwezigheid, ‘daddy issues’, de ‘vaderwond’, ‘Father Fiction’, de ‘vaderloosheidscrisis’. Hij citeert en verwijst naar deskundigen, wetenschappers en zangers die hierover schrijven en zingen. Pijnlijke ervaringsverhalen. Hij bespreekt o.a. zanger/rapper 2Pac (rapt nummers als ‘Brenda’s Got a Baby’ en “Keep Ya Head Up’), Linda Nielsen (Amerikaanse onderzoeker, veelal over de vader-dochterband)[16], Irene Zwaan[17], Michael E. Lamb[18], Louis Tavecchio[19], Donald Miller[20], Frank Koerselman[21] en Andreas Jonker[22]. Uit die referenties blijkt het belang van betrokken vaders en vaderschap en de betekenis van de vaderrol en dus ook van de existentiële betekenis als de vader op één of andere manier ontbreekt in de opvoedrelatie, in de vader-kindrelatie. “Volgens de U.S. Census Bureau groeit in Amerika één op de vier kinderen op zonder vader, dat zijn ongeveer 11,5 miljoen jongeren” (p. 129).

- **Xander Stok** (muzikant, www.projectoflove.com) deelt in een interview veel persoonlijke momenten, die in zijn leven belangrijk zijn geweest. Als kind al had Stok het gevoel dat hij nergens bijhoorde: “Niet bij het gezin, de maatschappij, de wereld. Alsof iemand een fout had gemaakt en ik op de verkeerde planeet gedropt was. Dat gevoel werd erger toen ik een tiener was”. “Mijn vader heeft mij naar eer en geweten opgevoed, maar er zat ontzettend veel angst bij. Ik was een supergevoelig kind. Ongetwijfeld heeft dat een rol gespeeld in het ontwikkelen van een depressie, maar ik zal mijn vader daar nooit de schuld van geven”. Dan een life-event: “Hij kan niet goed omschrijven wat er toen gebeurde. ‘Ik werd ondergedompeld in een niet te beschrijven vrede. Voor

---

[14] Het hele interview met Ewout staat in Nederlands Dagblad, woensdag 9 juni 2025, pag. 18-19; rubriek Houvast. Interview door Wilfred Hermans: ‘Ik moet oefenen in klein zijn, de strijd aangaan met m’n ego’.

[15] Bert Bentsink (2025) *‘Plotseling papa – Als het vaderschap te vroeg komt’* – Amsterdam: Alfabet Uitgevers – 239 pp., €22,99 - ISBN 978 90 213 4255 9.

[16] Bentsink (2025) pag. 234.

[17] I. Zwaan (2013) Biologische vader onmisbaar voor goede ontwikkeling kinderen; in: *De Volkskrant*, 27 september 2013).

[18] Michael E. Lamb (2010) *The role of the Father in Child Development,* 5th Edition – Wiley. Bentsink, p. 235.

[19] L. Tavecchio & H. Bos (2011) Inleiding op het themanummer ‘Vaderschap, rol van vaders in opvoeding van kinderen en diversiteit in vaderschap; in *Pedagogiek*31(1), 2011:p.3-10.
– L. Tavecchio (2015) ‘Positief betrokken vaderschap: een factor van belang voor een gezonde ontwikkeling’; in: *Tijdschrift van de Vereniging voor Kinder- en Jeugdpsychotherapie 42(4), 2015:p.16-33.*

[20] Donald Miller (2011) – *Father Fiction: Chapters for a Fatherless Generation* – Hodder Faith.

[21] **https://www.ouderscentraal.nl/snij-vaderschaamte-de-pas-af/** 16 september 2020; Recensie *‘Ontvadering – Het einde van de vaderlijke autoriteit’* van Frank Koerselmans (2020) – Uitg. Prometheus. Recensie geschreven door Bob de Raadt.

[22] Andreas Jonkers (2020) *En toen vonden ze mijn vader. Vader worden als je er nooit een hebt gehad* – Amsterdam: De Bezige Bij.
- https://www.ouderscentraal.nl/intrigerend-boek-belicht-vaderschap-in-al-zn-dimensies/ recensie van Bob de Raadt. Van het boek: ‘*En toen vonden ze mijn vader’, geschreven door Andreas Jonkers (Bezige Bij*). Redactie 5 november 2020.

het eerst van mijn leven wist ik : God is echt. En ik voelde dat ik verlost was van mijn depressie'. [23] "Stok bad. 'Ik spreek God de Vader altijd aan met Papa".

2.

Patrascentie of patrescense: de transitie naar vaderschap en de ontwikkeling van vaderschapsparticipatie en de vaderrol (betrokken vaders en toegewijd vaderschap, 'daddycation'):
- *Welke bronnen helpen vaders om hun veerkracht te behouden tijdens de transitie naar het vaderschap?* Door: **Georgios Soultanopoulos** (09-07-2025, bericht op LinkedIn) De transitie naar het vaderschap is een intens proces, gekenmerkt door slaapgebrek, emotionele veranderingen, rolverschuivingen en hernieuwde partnerdynamiek. Toch vonden we dat vaders actief op zoek gaan naar manieren om hun evenwicht te hervinden. Veerkracht blijkt hierbij geen vaststaande eigenschap, maar een dynamisch proces.

🎯 Onze analyse bracht drie typen veerkrachtbronnen aan het licht:
1. Interne veerkracht – zoals zelfreflectie, lichamelijke activiteit en zingeving.
2. Externe veerkracht – waaronder steun van partner, sociale contacten en liefdevolle interactie met het kind.
3. De reis door zwangerschap, bevalling en postpartum – met aandacht voor de rol van geboortezorg, informatievoorziening en vaderschapsverlof.

💡 Deze bevindingen onderstrepen het belang van:
✔ betrokkenheid van vaders bij de geboortezorg
✔ toegankelijke en relevante informatie specifiek voor vaders
✔ en structurele steun, bijvoorbeeld via vaderschapsverlof

Artikel: www.sciencedirect.com/science/article/pii/S019074092500324X?via%3Dihub
> Adapting to fatherhood: A qualitative study into resilience resources, door Georgios Soultanopoulos e.a.

> Abstract - Aims/background
From pregnancy onwards, the transition to fatherhood is a challenging major life event. An imbalance between personal stressors and protective factors is associated with paternal mental health problems. Resilience can protect against developing such problems and support this transition. Resilience resources are multidimensional at intra-individual, interpersonal and, societal levels. We know little about the resilience resources of first-time fathers. This study aimed to explore which factors fathers experience as resilience resources potentially mitigating the influence of stressors during the transition to fatherhood.

Conclusion
This study provides insight into the resilience resources of first-time fathers during the transition to fatherhood. The results revealed multidimensional resilience resources, spanning from (bio)psychosocial factors to interpersonal dynamics (e.g., father-child interactions), and socio-ecological resources (e.g., maternity care). Our study emphasizes the need to optimize antenatal care information and guidance to better facilitate transitioning to fatherhood and regaining paternal balance. > **https://lnkd.in/eEhmdQ_h**

3.
Vaderschap als pedagogisch basis:

[23] Nederlands Dagblad, 19-07-2025, pag. 4-6; Bijlage Zaterdag, Geworteld > Ik hoorde een stem: 'Pak je gitaar en zing wat je leest'. Interview van Sophia Geuze met Xander Stok: 'Het leven van muzikant en zanger Xander Stok kenmerkt zich door grote tegenstellingen: van verslaafd aan drank, slaappillen en seks naar vol van de Bijbel en God. En van frontman van een rockband tot zanger van bijbelteksten'.

Hoe geef je daar vorm aan? Opties:
1.Het versterken van vaderparticipatie.
2.Het versterken van de vaderrol
3.Meer aandacht voor en het betrekken van vaders in de hele keten van de geboortezorg
4.Hoe ziet patrascentie eruit? De transitie naar vaderschap.
5.Hoe geven we vorm aan het vadercollectief? De bundeling van vadercoaches en vaderexperts? De bundeling van know-how m.b.t. vaderschapsontwikkeling. Een coalitie van vaders en vadercoaches
6.Vaderschap en de pedagogische basis: prachtig onderzoeksveld.
7 Kijken door de vaderbril naar diverse methodieken (methodische ouderbegeleiding, contextuele hulpverlening, narratieve methode, IMH, vanuit traumahulpverlening, Chaim Omer e.d.) en andere invalshoeken.

hashtag#kansrijkestartvoorvaders
hashtag#patrascentatie hashtag#betrokkenvaderschap hashtag#vaders
hashtag#geboortezorg hashtag#kpb

Voor meer informatie over vaderschap:
https://www.lnkd.in/e2FyUezg
https://www.lnkd.in/e6g3CD_4
https://www.lnkd.in/ey5QE5aw
https://www.lnkd.in/e7kdUSz5 en andere hoofdstukken op mijn website: www.bobderaadt.nl